

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Атанас Харалампиев Дерменджиев,

относно дисертационен труд на тема:

**“Организацията на пространството“ в Австрия: географски проблеми
и перспективи“**

на

Ивайло Цветанов Стаменков, докторант в задочна форма на обучение към
катедра „Регионална и политическа география“ при Геолого-географския
факултет на СУ “Св. Климент Охридски“

Научна област: 4. Природни науки, математика и информатика

Професионално направление: 4.4. Науки за Земята (01.08.02, Икономическа
и социална география (Регионално развитие)

1. Данни за докторанта

Ивайло Цветанов Стаменков е докторант в задочна форма на обучение към
катедра „Регионална и политическа география“ при Геолого-географския факултет
на СУ “Св. Климент Охридски“.

Роден е на 07. 08. 1983 г. в гр. Кюстендил.

През 2002 г. завършва средно образование в Езикова гимназия „Д-р Петър
Берон“, гр. Кюстендил (немски език).

Висшето си образование завършва в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 2006 г. с образователно-квалификационна степен бакалавър по „Туризм“ в Геолого-географския факултет на Университета.

През 2008 г. придобива степента магистър по „Регионално развитие и управление“.

Ивайло Стаменков усъвършенства научната си подготовка, което е аргументирано с реализиране на 6-месечна специализация в областта на австрийската „организация на пространството“ във Виенския университет. Благодарение на спечелена стипендия „Ernts-Mach“ за изследователски проект в Австрия, отпусната от Австрийската Агенция за Международно Сътрудничество в Образованието и Изследванията и финансирана от Австрийското Федерално министерство на Науката и Изследванията (BMWf) докторантът има възможност да специализира при изтъкнатия учен проф. д-р Петер Йордан в областта на „организацията на пространството“, пространственото планиране, европейските планови системи.

Научният му интерес провокира последователно и усърдно отношение към разработваната от него проблематика и е официализирано с положителни оценки по отношение на изискуемите от закона процедурни действия – докторантски минимума и изпити по „Регионално развитие и регионална политика на страните от ЕС“, „Основи на регионалното планиране и устройството на територията“, „Приложение на геоинформационните технологии при управлението на териториалните системи“.

Естеството на неговите интереси в сферата на регионалната, социалната, икономическата и политическата география, регионалното и пространственото планиране и политика, предполага адекватна резултативност на изследванията.

От 01. 09. 2011 г. Ивайло Цветанов Стаменков е редовен асистент към катедра „Регионална и политическа география“ на Геолого-географския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

2. Данни за докторантурата

По процедурата за защитата на дисертационния труд са представени изискуемите документи съгласно ЗРАСРБ и Правилника на СУ: дисертационен труд; автореферат; заповеди, регламентиращи всички етапи по законосъобразността на процедурата; протоколи от съответните заседания; заповед да определяне на състава на научното жури; заповед, регламентираща датата на заключителното заседание на журито.

Считаме, че са спазени всички изисквания на ЗРАСРБ относно легитимността на процедурата.

3. Данни за докторантския труд

Общият обем на представения труд е 250 стр., от които 183 стр. текст, 10 стр. информационни източници (в т. ч. 9 стр. литература – 191 източника, от които 27 на кирилица и 164 на латиница (предимно на немски език), в т. ч. 39 официални документи и доклади на институционално равнище, както и 26 интернет-адреса, 10 фигури, 6 таблици и 55 приложения.

Авторефератът в обем от 40 стр. Отразява същността на труда и е коректна редукция на съдържанието му.

Структурата на дисертационния труд включва увод, 3 глави и заключение.

В обемно отношение съществува баланс, продиктуван както от изискванията за представяне на подобен академичен труд, така и от актуалната научна съдържателност на изискванията към него.

Уводът има качествата на актуализиращо въведение към изследването, в което е изяснена същността на „организацията на пространството“ през призмата на ретроспекция на немскоезичния опит и (макар и скромния такъв) на България. Отразени са обекта и предмета на изследването. Формулирана е основната цел, а

именно: „анализ на възникването, развитието и функционирането на австрийската „организация на пространството“, на нейните методологични проблеми, в това число и реализацията на географията в нея“.

Задачите за постигането ѝ са редоположени и ранжирани оптимално. Така заявените намерения за достигане на крайни резултати имат съответна академична обосновка.

Подбран е и е приложен значителен набор от подходи и методи с цел реализиране на научните намерения на Ивайло Стаменков. Наред с общонаучните подходи като системен, дедуктивен, индуктивен, структурен, сравнителен и пространствен, са използвани по-близки до географските науки: географски системен и структурен анализ, хорологичен, центро-периферен, статистически и пр. В хода на изследването те изиграват своята роля за достигане до обективни научни заключения.

В първа глава, която по същество е теоретико-методологична база на изследването, докторантът прави опит да акцентира върху историята на „организацията на пространството“ в Австрия. В нея е проследена идеята за „организацията на пространството“, възникването и развитието ѝ, основните фази на развитие, корелацията география – „организация на пространството“.

Интерес буди намерението да се надникне в „наднаучните“ функции на географията, в опита ѝ да бъде политизирана и „военизирана“, в желанието „изследването на пространството“ да се превърне във важна интердисциплинарна област, в пресечна точка между наука, политика и техника.

Обосновани са и са приложени основни действия по изясняване на базисните методологични подходи и механизми в „организацията на пространството“ чрез характеризирание както на видовете пространства, така и на региона като научно понятие и видовете регионални таксони.

Заключителният акцент пада върху опознаване на теоретичния фундамент на австрийската „организация на пространството“ чрез характеристика на

пространствената икономическа теория, базирана на аналитични и нормативни теоретични подходи.

Глава втора е посветена на емпиричното „изследване на пространството“. Разработката е в духа на наложената от научния ръководител матрица на изследване на немската „организация на пространството“. В нея се акцентира както върху системата за наблюдение на „организацията на пространството“ в Австрия, така и върху редица концептуални въпроси като цели, „идеали“ и концепции на „организацията на пространството“, определящи териториално-административното, социално-икономическото и геостратегическото поведение на държавата.

Много съществен момент в изследването е определянето на основната задача на концепциите в немскоезичната „организация на пространството“, а именно свързването на ръководните цели и принципи със съответни инструменти и политики, т. е. тяхното операционализиране.

Логичният завършек на главата включва извеждането на методологичните проблеми на емпиричното „изследване на пространството“ чрез определяне и обособяване на системата на индикаторите, географските подходи към „изследването на пространството“, изследването на пространствените структурни процеси, на пространствените социално-икономически диспропорции и структурни промени. В тази част проличава силата на географския анализ и синтез, намерили адекватно отражение в анализа на процеса на поляризация между центровете и периферията, в обособяването на нов проблемен тип региони – структурно слабите стари индустриални региони, в характеристиката на диспропорциите между града и селската околност.

Трета глава акцентира върху политиката за „организацията на пространството“. Отделено е специално внимание на въпроса за мястото на Австрия в европейското интеграционно пространство, за трансграничната „организация на пространството“. Макар и актуална, същата е разработена през

призмата на необходимата национална приоритетност и състоятелност на съответните австрийски органи, ангажирани с проблематиката. Това вероятно е предположило известен уклон към австрийските тези за трансгранична равнопоставеност при анализа и научните изводи.

Изяснени са въпросите на пространственото планиране в Австрия: правомощията и функциите на трите главни управленски равнища: федерация, провинции и общини, както и липсата на законодателна компетенция на четвъртото – регионалното равнище (между провинциите и общините). В този смисъл на коментар е подложен въпроса за географизиране на законодателството с оглед ефективното му прилагане за постигане на мултиплициращ ефект.

Последният раздел, актуално предопределен, считаме за „извеждащ“. В него са изяснени същността и видовете на ресорните политики и планирания, регионалните структурни политики на федерално равнище, регионалното икономическо стимулиране на Австрия от ЕС. Очертани са два типа региони за стимулиране: по Цел „Регионална конкурентноспособност“ (8 провинции) и по Цел „Конвенгерция“ (провинция Бургенланд). Специално внимание е отделено на последния, при който са разработени програми за Европейския фонд за регионално развитие и Европейския социален фонд. Прогнозиран е социо-географския ефект от реализацията им.

Заклучението отразява основните резултати от извършеното изследване.

Абстрахирайки се от прекаленото присъствие на политико-правен и административен текст за сметка на икономогеографското съдържание в дисертацията, считаме, че основните три групи задачи, заявени в увода, са изпълнени. За това спомагат прецизно разработените приложения, които или подкрепят определени тези в дисертационния труд, или съвсем убедително го заместват. А с това до голяма степен е постигната прокламираната цел.

С настоящия труд е дадена сериозна заявка за по-нататъшна дейност в избраната насока.

4. Научни приноси

Ивайло Цветанов Стаменков представя актуален дисертационен труд. Неговата научност и необходимостта от приложимост сами по себе си считам за съществен принос.

Провокацията: “организация“ – „пространство“ – „организация на пространството“, зад която се крие продължителен научно-изследователски процес отчитам като аргументиращ актуалността на изследването фактор.

В съдържателно и научно отношение отбелязвам следните приноси:

1. Открояване на концептуалните въпроси и методологични проблеми на „организацията на пространството“ в Австрия чрез извеждане на водещите постановки за системно и емпирично изследване.

2. Анализирание и извеждане на основните научно-приложни и политико-правни аспекти на австрийската „организация на пространството“ с оглед адаптирането ѝ в европейското пространство и прилагането ѝ в български условия.

3. Създаване на структурен модел на австрийската „организация на пространството“, базиран на хоризонтални и вертикални зависимости, с възможност за прилагане в изследванията на други национални системи.

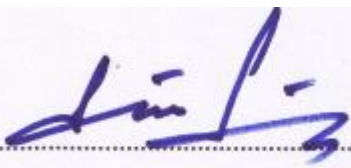
5. Публикации и участие в научни форуми

Апробацията на дисертационния труд на Ивайло Стаменков включва автореферат и три самостоятелни научни публикации в тематични научни сборници. Те отразяват част от основните научни достижения на докторанта.

Участието на Ивайло Цветанов Стаменков в научни форуми и публикациите по темата на дисертационния му труд отговарят на изискванията за реализиране на процедурата по придобиване на образователната и научна степен “доктор”.

6. Заключение

Въз основа на предоставената документация, потвърждаваща по категоричен начин качествата на кандидата, както и въз основа на личните ми впечатления и заключения относно стойността на научната дейност на дисертанта, аргументирани с предоставения труд на тема “Организацията на пространството“ в Австрия: географски проблеми и перспективи“ **предлагам на уважаемото научно жури да гласува положително “ЗА” присъждане на образователната и научна степен “доктор” на Ивайло Цветанов Стаменков.**

(.....)

В. Търново

20.07.2014

Проф. д-р Атанас Дерменджиев